

jo nov pravilnik, ki bo urejeval pouk v zavodih za gluho-neme.

— **Tragična smrt mladega akademika.** V Kranju se je smrtno ponesrečil v četrtki, dne 3. januarja popoldne gospod Stanko Petrič, slušatelj filozofske fakultete ljubljanske univerze. Ob bregu Kokre je nabiral bršljan za dekoracijo dvorane pri plesnem venčku gimnazijcev, ki bi se imel vršiti v soboto 5. januarja. Raz pečino je padel 20 metrov globoko v strugo Kokre in si razbil lobanjo ter zlomil levo roko. Ponoči je podlegel ranam. Bil je blag značaj, nadarjen dijak in neumoren delavec pri narodnih društvih. Pogreb se je vršil v soboto 5. januarja. Ave, anima candida!

— **Smrtna kosa.** V Rajhenburgu je preminula v cvetju let tovarišica gdč. Marija Jerebova, hčerka tamošnjega nadučitelja tov. Frana Jereba. Blaga pokojnica se je preselila že meseca septembra s starši vred iz Doline pri Trstu, kjer je njen oče služboval dolgo vrsto let, v Rajhenburg, na očetovo novo službeno mesto. Upanje, da bo morda prememba podnebja rešila mlado življenje, se žal ni izpolnilo, in gdč. Mira je podlegla dolgi in mučni bolezni v soboto, dne 5. t. m. daleč od sinje Adrije, ki jo je tako vroče ljubila. Razžaloščenim staršem naše iskreno sožalje, tovarišici Miri pa lahka zemlja doli ob Savi!

— **Ustanovitev Zveze duševnih delavcev v Sloveniji.** V nedeljo, dne 30. decembra 1923 se je vršil ustanovni občni zbor imenovan »Zveze«. Zastopanih je bilo 11 društev z okroglo 2500 člani 24-timi delegati. V imenu pripravljalnega odbora je podal g. dr. Lončar zgodovino nastanka, smoter in sredstva »Zveze«, obenem je izrekel zahvalo gg. univ. prof. dr. M. Dolencu in odvetniku dr. Majaronu, ker sta priredila pravila ter predlagal za predsednika g. univ. prof. dr. Leonida Pitamica. Občni zbor je soglasno sprejel ta predlog, na kar je g. dr. Pitamic označil, kot prvo nalogo »Zveze«, da stopi nemudoma v stik s Hrvati in Srbi, ki doslej nimajo še slične organizacije, da osnujemo državno zvezo duševnih delavcev. V odbor so bili izvoljeni sledeči delegati: Finžgar, župnik; dr. Gorečan, odvetnik, Celje; dr. Jančič, drž. pravnik, Maribor; Lajovic, sod. svet.; Laurin, žel. uradnik; dr. Lončar, prof.; inž. Novak; dr. Pintar, zdravnik; dr. Melita Pivec; dr. Vidmar, univ. prof.; v nadzorstvo pa: gg. Funtek, prof.; Rih. Jakopič, akad. slikar; Matjašič, poštni uradnik. Končno se je sprejel predlog g. univ. prof. dr. Dolenca o pristopu naše države k bernski konvenciji glede avtorskega prava.

— **TOVARIS(ICA)!** Ali si se že odzval(a) pozivu upravn. »Zvončeka«? Koliko NOVIH naročnikov si pridobil? Najmanj dva nova naročnika moraš pridobiti! Posnemajmo svoje nasprotnike, ki ne štedijo truda in store vse za svoje časopise. Hitimo z nabiranjem in prijavi novih naročnikov, da nam bo mogoče pravočasno določiti naklado listu. VSI NA DELO ZA ZVONČEK! — Centralna uprava listov UJU.

— **Učiteljski abiturijenti in abiturientke** se opozarjajo, da je v ptujskem okraju še nekaj nezasedenih službenih mest; reflektanti naj t a k o j pošljejo pravilno opremljene in kolekovane prošnje na okrajni šolski svet v Ptuj.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— s Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo, 6. oktobra 1923 na Ponikvi. Od — članov, navzočih 38.

Lepopisje v osnovni šoli, referiral tov. Mušič.

O pokrajinski skupščini in kongresu UJU, poročal tov. Verk.

— s Učiteljsko društvo za Mežiško dolino, 6. oktobra 1923 v Guštajnu. Od 42 članov navzočih 42.

O pokrajinski skupščini, tov. Kogelnik.

O kongresu UJU, tov. Gačnik.

O Žgečevi knjigi, tov. Modern-dorfer.

O službeni pragmatiki, tov. Močnik.

O praktičnih nalogah pedagoških krožkov, tov. Mlačnik.

— s Litjsko učiteljsko društvo, 3. novembra 1923 v Ljubljani. Izmed 78 članov navzočih tri četrtine.

Pokrajinska skupščina v Ptuj, poročala tov. J. Čuček - Kleinmayerjeva.

Kongres UJU, poročal tov. Vrbič J. Učiteljske razmere v Rusiji, predaval tov. Iv. Gabrovšek.

O dr. Žgečevi brošuri, predaval tov. J. Levstik.

— s Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer, 8. novembra 1923 pri Sv. Križu. Od — članov, navzočih 46.

O Iv. Mažuraničevem epu »Smrt Smail-age Čengijica«, poročal tov. Andrej Horvatič.

— s Tržiški krožek Učiteljskega društva za Krško, 10. novembra 1923 v Mokronogu. Udeležba —?

O problemih vzgoje najširših plasti naroda, tov. Zor.

Isto z drugega gledišča, tov. Rojc.

O službeni pragmatiki, nadzornik Stiasny.

— s Belokranjsko učiteljsko društvo, 17. novembra 1923 v Semiču. Od — članov, navzočih 38.

Razvoj duševnega obzorja, predaval tov. Erzinova.

O rokočrtnem pouku, predaval tov. Zagažen.

Šolstvo v Macedoniji, poročal tov. Živojinović.

— s Ljubljansko učiteljsko društvo, 10. novembra 1923 v Ljubljani. Od 124 članov, navzočih 68%.

O dr. Žgečevi brošuri, poročal tov. Lenarčič.

Nekaj smernic, ki naj jih pozna vsak osnovnošolski učitelj o vzgoji in pouku slepih, predaval tov. J. Kobal.

— s Kamniško učiteljsko društvo, 5. novembra 1923 v Domžalah. Od — članov, navzočih 37.

O obravnavi samoglasnikov v prvem šolskem letu, predaval tov. J. Toman.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— kpl. Profesor M. Milovanović: »Filozofski, pedagoški i sociološki pozitivizam. Beograd 1923. Str. 16. Cena —?

kpl. Dr. Fran Bradač: Iz starorimske lirike. Izbrano in prevedeno. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 12 Din.

— kpl. Zvonimir Kosem: Ej prijateljčki!... Knjižica za mladino. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 16 Din.

— kpl. Po dvanajstih letih. Ljudska igra v štirih dejanjih. Po Schrottenbachu priredil Fran Koblar. Ljudski oder 5. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1923. Cena Din 22.

— kpl. Fr. Milčinski: Mogočni prstan Narodna pravilica v štirih dejanjih. Splošna knjižnica št. 12. Ljubljana 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 91. Cena broš. Din 12, vez. Din 17.

Ocene.

— k Prof. M. Milovanović: »Filozofski, pedagoški i sociološki pozitivizam. Pod tem gornjim naslovom, prof. Milovanović, poznati pisac »Filozofije u Srba«, i. dr. dela, u kojima je zastupao pravac pozitivističke filozofije, napisao je svoj odgovor, na kritiku dr. Paje Radosavljevića, prof. pedagogije Njujorškog univerziteta. Dr. Radosavljević, štampao je odavno kritiku Milovanovićeve psihologije, u književnoj reviji »Brankovo Kolo« još 1911. godine; ali, pisac mu tek sada odgovara zbog toga, što ranije nije za to ni znao. Pisac je posvetio ovu knjizicu svome prijatelju, g. Čedomiru Todoroviću, učitelju, i odličnome školskom i prosvetnom radniku. Mnogo ranije, pre svet-ska rata, pisac je vodio polemiku sa našim filozofom g. dr. Branom Petronijevićem, prof. Beogradske univerziteta. Dr. Petronijević, kao predstavnik metafizičke filozofije, negirao je tada mogućnost raz-vitka filozofskog pozitivizma u Srbiji. — I u tome sporu naučnome, koji su vodili u to vreme, naš uvaženi pedagog g. dr. Paja Radosavljević, prof. pedagogije, lteo je da bude arbitar i da izmeri u neko-liko njihova gledišta. On je istakao vi-soku vrednost naučnog rada dr. Petroni-jevića; ali je kazao da i filozofska shva-tanja prof. Milovanovića nisu bez inte-resa. Zbog toga će se u budućnosti, više čitati i proučavati filozofski spisi Milova-novićeve. — Profesor Milovanović veli, da u toj delikatnoj dužnosti dr. Radosav-ljević, nije uspeo. Zbog toga, što ne po-znaže potpuno sve razloge, dr. Radosav-ljević nije ni mogao objasniti: zašto nije pozitivistička filozofija prof. Milovanovi-ća uspeła? — U ovom svome odgovoru, na kritiku prof. dr. Radosavljevića, pisac je izneo glavne uzroke neuspeha njegove filozofije. — U svima oblastima ljudskog života, postoje mnoge zablude u intelek-tualnom, moralnom i socijalnom pogledu. Te zablude imaju svoje uzroke u ljudskoj čežnji za visokim idealnim progresom. — Jedna od tih zabluda je, pisac veli, i ta, što pojedini filozofski spekulatori misle da je filozofija lična tvorevina pojedinaca.

Medjutim, naučna načela, većinom, su postala iz iskustva ljudskog roda. — Za-to pisac tvrdi da su ta pogrešna shvata-nja glavni uzrok, što njegovi filozofski i sociološki radovi nisu postali popularni u srpskom delu našeg naroda, a ne mistič-nost narodne duše, kako misli dr. Rado-savljević. Pored toga, sticaj socialnih i političkih prilika je kod nas drugočiji, i za to naša intelektualna publika nije se ta-da oduševila za pozitivističku školu. — Kad bi viši slojevi našega društva odbaci-li mnoge zablude svojih klasa, prihvatili načela zdravog razuma i filozof. poziti-vizma, — onda bi, kaže pisac, njegovi imali spisi više uspeha. — Pisac pobija tvrdjenje dr. Radosavljevića, da je on bio protivu ideala i rodoljublja srbijanskih učitelja. On je bio protivan samo nekim zabludama, a ne osećanju rodoljublja. — Što se tiče želje dr. Radosavljevića, da publika treba da se više interesuje pišče-vim delima, jer je on zaslužan filozof, — pisac to skromno odbija, jer on nikada nije tražio pohvale i priznanja. — Na kraju svoje knjižice, autor ponova navodi ideale njegove pozitivističke filozofije: »Moji ideali su u odabranoj agrikulturnoj Zadrugi porodičnog tipa; gde se razvija um i moralnost u radu i životu i gde bo-gatstvo sačinjava rad i štednja; gde svaki privredjuje po sposobnosti a dobija deo po potrebi; gde nema neproizvodnih čla-nova i gde članovi ljube jedan drugoga kao sami sebe.« — Pisac je uveren da će — po zakonu evolucije — ti njegovi ideali biti i realizovani u novom društvu, izven porodice, u nedoglednoj budućnosti. — Ova knjižica, u kojoj je pisac dao svoj zadocneli odgovor, ujedno jeste i dopuna njegovih filozofskih i socioloških pogleda. I ako ima karakter jedne polemike, ipak zaslužuje pažnju i jugoslovenskih učitelja jer dodiruje pedagoško-filozofske proble-me i pokazuje jasno razliku, između po-zitivističke i metafizičke filozofije.

— k Zvonimir Kosem: Ej prijateljčki!... Knjižica za mladino. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 16 Din.

Knjižica, ki se je bo mladina gotovo zelo razveselila in bo šla iz roke v roko, so Kosmovi »Prijateljčki«. Povestice niso predolge, so zanimive in so prikladne otroškemu obzorju. Štirinajst jih je vseh in že po naslovih vidimo njih različno in pestro vsebino: Ej prijateljčki! — Češnje. — Večer v gozdu. — Darko. — Babica. — Jež. — Kralj. — Markovo kraljestvo. — Domotožje. — Gosji pastir. — Minka in Tinko. — Jagnje. — Lovci. — Krožnik breskev.

— k Iz starorimske lirike. Zbral in prevedel dr. Fran Bradač. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Cena 12 Din.

Sam dr. Bradač piše v uvodu, da ho-če s prevodom vzbuditi zanimanje za antično literaturo in pripomoči k zgradbi slovenskih prevodov antičnih umotvorov. Pod črto so pridejane opombe, da iz njih vsak izobraženec lahko razume dotično pesem. V uvodu podaja prevajalec kratko biografijo pesnikov. Zbirška obsega Catu-la, Tibula in Propertija. Znano je, da je že dijaštvo v srednji šoli kaj rado čitalo klasike, dasi smo jih imeli le v tujem je-ziku, zato je tembolj pozdravljati, da se s prevodi, ki so prav dobri, odpre pot do njih tudi širši inteligenci. Priporočamo!

— k Po dvanajstih letih. Ljudska igra v 4 de-janjih. Vendar enkrat po dolgem času smo dobili ljudsko igr, ki je polna dramatike in zdravega, krepkega jedra. Dialog je tako koncizen in lako-ničen, da smemo reči, da ni niti ene besede od-več v igri. Moraš biti res zbran pri čitanju igre, ako hočeš, da si obdržiš vse niti v roki. Ta kre-pka kratkost, ta kondenziranost v besedi pa je pre-sajena na slovenska tla. Ljudje govore kakor grče iz slovenskega hrasta. Igra pa ni samo v dialogu krepko slovenska, ampak tudi v svojem dejanju prav srečno zasajena in lokalizirana na slovenska tla. Prvi dve dejanji igrata pred vojno, zadnji dve pa dvanajst let pozneje, vmes je svetovna vojna; tu nastopajo verizniki, ki so tako žive figure, kot jih srečavamo vsak dan na stotine. Prav za prav ni prav, da je pisatelj rekel, da je igra »priredil-a, igra je samo po ideji in najbolj grobem ogrodju Schrottenbacha, drugače je pa povsem Koblarje-va last. Brez pretiravanja smemo trditi, da je to najboljša ljudska igra, kar jih je v slovensčini ti-skanih. Igrali jo bodo povsod, ker ne stavi ne na oder in ne na igralce prevelikih zahtev. In to igro bodo igrali povsod radi, ker ima silno boga-to dejanje, ostro risane tipe iz vsakdanjega živ-ljenja, sem pa tje prikrit suh, humor, lepo ple-menito idejo in jezgrovit jezik. Tu pride senti-mentalnost na svoj račun, prijatelj krepkih zna-čajev bo v strmolu in piškurju videl umetniško risane značaje, intrigant bo našel svojega sovrs-tnika, slabotna ženska svoj izvor, tisti, ki trpi po nedolžnem krivico se bo v Erjavcu spomnil sam nase in oni, ki ima težko vest, bo v spravljivem koncu našel kapljico tolažbe za svoje reve in te-žave. Prepričan sem, da bodo to igro igrali po-vsod, ker to res v polni meri zasluži, na kmečkih odrih in po mestih, ker prinaša vsakomur svoje.

— k Fr. Milčinski: Mogočni prstan. Z vsemi vrlinami, ki smo jih vajeni pri Milčinskem, je opremljena tudi ta igra, napisana po znani narodni pravljici. Lahkoten jezik, bujna fantazija, dejanje, polno napetih zapletov in pa tisti vedri, res ve-seli humor, ki ga danes precej pogrešamo, na-

pravljajo delo tako prikupljivo. Posebno dobro-došel bo Mogočni prstan diletantskim odrom, ki jim tudi pisatelj dovoljuje uprizoritev v kulturne in dobrodelne namene, brez tantliem, ako si nabavijo vsaj dvajset izvodov knjige. Ker je cena izredno nizka, je ta pogoj pač lahko iz-polnjen. Igra je bila uprizorjena z velikim uspehom v Narodnem gledališču v Ljubljani, kjer bo doži-vela še mnogo repriz. Uprizoritev bodo diletant-skim odrom olajševale pojasnilne opazke, ki jih je avtor dodal knjigi. Poleg tega je Mogočni prstan tudi kot čtivo zanimivo in ga bo rado bralo mlado in staro. Papir je lep in tudi oprema vseskozi dostojna, tako da je knjiga vredna pri-poročila.

Naša gospodarska organizacija.

— g Učiteljska gospodarska in kre-ditna zadruga v Celju, registrirana za-druga z omejeno zavezo. Zadrugi lokal Celje, Breg št. 26. Vabilo na 12. občni zbor Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge, r. z. z. o. z., v Celju, ki se vrši v nedeljo dne 20. januarja po-poludne ob 3. uri v okoliški deški osnovni šoli v Celju, Razlagova ulica, po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo na-čelstva o poslovanju zadruge v letu 1923. 2. Odobrenje letnega računa za leto 1923. 3. Sprememba pravil. 4. Volitve v nadzor-stvo. 5. Slučajnosti. — Načelstvo »Uči-teljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju«. Načelnik: Lud. Černej l. r. — Član nadzorstva: Fran Voglar l. r.

— g Ganglov kamen za učiteljski kon-vikt v Ljubljani: Neimenovan po tov. Fr. Luznarju je daroval obveznico 7% drž. posojila za Din 1000 in ne za Din 100, ka-kor je bilo v zadnjem izkazu napačno po-stavljeno. V skupnem izkazu je bilo pa pravilno všteti Din 1000. — Hranilnica in posojilnica Učit. konvikta v Ljubljani Din 500. — Učiteljsko društvo Ljubljan-ske okolice Din 250. — Tov. Vreze Stanko s Suhora pri Metliki obveznico 7% drž. posojila za Din 100. — Tov. Jakob Slapar iz Olševka Din 100, ki jih je mor-al plačati mežnar Bricelj zaradi razža-ljenja časti. — Učiteljski zbor v Hrušici pri Ljubljani Din 60, in sicer so darovali: Janko Arnšek Din 15; Ivana Cerar, Šte-fanija Illovar, Josipina Korbar in Gvidon Pahor po Din 10; Urška Porenta pa Din 5. — Skupaj Din 1010; zadnjič izkazanih Din 4185 = Din 5195. Srčna hvala! Živili darovalci in nasledniki. — Jakob Dim-nik, blagajnik.

— g Članom Učiteljske samopomoči. V teh dneh prejmete položnice za 86. (Ant. Miklavčič), 87. (Em. Moric) in 88. smrtni slučaj (And. Šest), za upravnino in letnino 1924, skupaj 9.50 Din. Zakonski pari na-kažejo dvojen znesek. Vsem onim pa, ki so zakasneli s plačili, prišel se je gornje-mu znesku še zaostanek. Zaostanki v pla-čilih znašajo čez 1000 Din. Zato vljudo prosim: Ne odlašajte s plačili, nakažite nam t a k o j na položnici naznačeni zne-sek! Upravnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov. Okrajnim učit. društvom! Članske izkaze za leto 1924. nujno potre-bujemo, zato pozivljamo društva oziroma predsednike, da nam jih takoj pošljejo, ne pa tam enkrat sredi leta. Izkazi naj bodo pisani razločno čitljivo. Vsaka izpremem-ba bivališča, službenega kraja naj se ta-koj javi, da ne bo nepotrebnih reklamacij.

UJU poverj. Ljubljana.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **UČITELJSKO DRUŠTVO MUR-SKA SOBOTA** vrši svoje glavno zboro-vanje dne 19. januarja t. l. točno ob 10. uri. Na dnevnem sporedu bodo razun obi-čajnih točk poročila društvenih funkcio-narjev in volitev odbora. — Požegar, t. č. predsednik.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO** ima v petek, 18. januarja ob 9. uri občni zbor v risalnici meščanske šole. Dnevni red: 1. Dopisi. 2. Društvene zadeve. 3. Volit-ve: a) društvenega odbora, b) učiteljske-nega odseka, c) zastopnika v uradniško društvo, d) zastopnika v nabavljajno za-drugo. 4. Škuljeva socialna ustanova (Klemenčič). 5. Hlapec Jernej in njegovo trpljenje (Tomažič). 6. Utisi iz Prekmurja (Hren). 7. H katerim društvom obvezno pristopimo. 8. Določitev članarine.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ** je sprejelo sledečo zahvalo za poslano čestitko od